

ИЗЛОЖБА СЛИКА Саве Стојкова

Ликовни салон Дома културе Трстеник 01-15. 12. 2011.

САВА СТОЈКОВ је рођен 1925. г. у Сомбору, где и данас живи и ради. Познати је сликар панонске равнице, њених људи и предела, њеног спокоја и склада, најдубљих њених тајни и интима, маестро равничарског амбијента, који је са његових слика прохујао светом, од малих галерија у провинцији, до европских и свјетских престоница уметности, на преко 320 самосталних и преко 550 скупних изложби. Сликара је добитник бројних престижних признања, међу којима се издвајају **Прва награда на Међународној изложби наивне умјетности** у Сан Рему (1974), **Велика награда бијенала у Милану** (1980), **Награда у Верони** (1982, 1984), **Октобарска награда града Сомбора** и **Повеља заслужног грађанина Сомбора** (Сомбор, 1995, 2005), **Масарикова награда Чешке академије уметности** (Праг, 1996), **Видовданска повеља** (Нови Сад, 2005), **Новембарска повеља Сремских Карловаца** (2006), **Сертификат о избору међу 100 најзнаменитијих свјетских сликара Међународног биографског центра у Кембриџу** (2007), **награда Баићиник Војводине** (Нови Сад, 2008) и **Вукова награда** највише државно признање из области културе у Србији (2009).

Друга половина 19. века, донела је, са импресионизмом, сликање пејсажа у екстеријеру. Уметници одлазе ван атељеа у потрази и покушају да пронађу и зауставе микрокретање светлости, ваздуха, воде, једном речју, природе која тим чином постаје централна тема и циљ епохе. Главни заплет ове драме одвија се пред очима уметника истовремено кад настаје слика а пулсирање природе и трептај кратког трена само су забележени испрекидани уздаси неког изванвременског дисања које има спор и уједначен ритам постајања и нестајања...Опседнутост природом и светлошћу, никада као тада није испунила историју уметности пејсажима, који започињу један другачији, самосталнији живот.

Замислимо равницу, испресецану насумичном геометријом њива и башти, замислимо плаву измаглицу у даљини и провидност сфумата до саме линије хоризонта, замислимо питоми крајолик у првом плану из кога провирују тамне крошње као зрна грожђа из Рога изобиља једног Караваџа...Замислимо мирни ритам смењивања плотова и кућа, замислимо слику Саве Стојкова.

Оно што прво помислимо и осетимо обојено је једним сетним уздахом који доноси срећни смирај. Овај велики сликар показује како се спори ритам и топла боја састају са занатским умећем и чине да сједињавање уметности, математике, филозофије и психологије постане смисао једног филантропског животног става. Он предмете описује јасном, чврстом формом која је више сликарски утисак него хиперреалистичка тачност. Ту има малог подсећања на сликане кулисе француског галантног сликарства, нарочито у тамнозеленим крошњама великих разгранатих стабала. Видимо и мало жанровске дескрипције Вермера ван Делфта. Срећемо се и са светло-тамним Жоржа Де Ла Тура, али пре свега са једним оригиналним доживљајем свог окружења које сликарство Саве Стојкова чини апсолутно препознатљивим ма где га видели.

Моделација прецизним, јасно ограниченим површинама, велика пажња у обради текстуре, топла гама од боје меда до тамно црвених и смеђих тонова који се комплементарно допуњавају хладном плавичастом, зелено-плавом, тамнозеленом, додају сликама овог уметника димензију уравнотежености. Иако некад наспрам узнемиреног неба, мир једне куће и нахерене шупе на чијем крову је изврнута поломљена кошара, указују да је то она идилична слика детињства у војвођанској равници која се сликару стално враћа у сећање. Час је зелена и пролећна, час зрела летња са њивом непожњевене ражи, час богато јесења а потом зимска и ветровито снежна, али увек топла и детиње искрена, слика дома коју сви носимо у душама и свесно или несвесно пројектујемо у свој живот.

Доследност ових наведених принципа свог сликарства, уметник итекао поштује и у портретима. Паорски живот на тим лицима је оставио наборане трагове, али живе очи зраче оптимизмом и мудрошћу. Понеки поглед уперен у даљину може бити и са дозом хумора, може нам рећи колико стварно тај лик зна и памти и колике је поуке од живота извукао. Приказани су како се баве својим свакодневним пословима у природном окружењу, не ретко градећи жанр-сцену. Угљачаних лица, прилично смиреног става, једноставни као што су заиста и били. Сава Стојков се држи реалности и кад слика познате ликове, Патријарха Павла, Лазу Костића, Вељка Петровића, Милана Коњовића...

Готово је немогуће набројати све димензије и значења у делима овог српског уметника. У свом кретању кроз овоземаљски живот, он је стално на све већој висини а његов поглед све садржајнији и обухватнији, а она кућица и шупа све више лично на сан вечитог дечака, на исту бајку са увек различитим али срећним крајем где се духом богато живело сто година, само по добру све памтило, а кроз невоље, са очима упртим у будућност, пролазило...

Маја Олић, дипл. историчарка уметности

